

Vestbyanalyse – 2022

Budgetforlig

I budgetforliget for 2022 står der:

Analyse af skolekapaciteten i det vestlige Aarhus.

Forligspartierne er opmærksomme på, at der er kapacitetsudfordringer på Engdalskolen, hvor Engdalskolen aktuelt har et lokaleunderskud på to lokaler, og det forventes, at skolen i 2029/2030 har et lokaleunderskud på seks lokaler. Dertil kommer, at der på længere sigt vil ske udbygning i Årslev i Engdalskolens distrikt. Samtidig er der ledig kapacitet på flere andre skoler i det vestlige Aarhus. Forligspartierne er enige om, at Børn og Unge og Borgmesterens Afdeling inden sommeren 2022 og til forhandlingerne om budget 2023 skal analysere skolekapaciteten i det vestlige Aarhus med henblik på, at der udvikles en visionær helhedsorienteret løsning med inddragelse af relevante aktører i lokalområdet.

Formål

Det er først og fremmest formålet med denne analyse at sikre, at der tages hånd om kapacitetsproblemerne på Engdalskolen samt, at der er begyndende opmærksomhed på, hvad en udbygning af Årslev vil betyde for kapaciteten på skolerne i området.

Afgrænsning

Løsningerne, der skitseres nedenfor, omhandler fire forskellige udbygningsscenarier samt mulighed for begrænset frit skolevalg. Analysen medtager ikke vurderinger af muligheden for distriktsændringer, som en af løsningsmodellerne med undtagelse af, at distriktsgrænsen i forhold til Årslev vurderes ved en udbygning af området.

Mulighederne for at tænke i løsninger med distriktsændringer, eller fælles skoledistrikt, mellem Sødalskolen og Engdalskolen og eventuelt den nye skole i Gellerup, er ikke en del af analysen, da det vurderes, at der ikke vil være politisk opbakning til at arbejde med distriktsændringer eller fællesdistrikter. Det er dog Børn og Unges vurdering, at kapacitetsudfordringerne kan løses ved skoledistriktsændringer uden øvrige anlægsinvesteringer.

Vestbyen

I denne analyse er følgende områder inkluderet i betegnelsen "vestbyen": Gellerup (Ellehøj), Engdal, Sødal, Næshøj, Årslev og Skjoldhøj.

Indholdsfortegnelse

Kapacitetsudfordringer	2
Engdalskolen – Mulige udbygningsscenarier	4
Scenarie 1 omhandler den eksisterende SFO-bygning placeret på Engdalsvej 18	7
Scenarie 2 omhandler nedrivning af 2 ældre eksisterende bygninger med klub	8
Scenarie 3 omhandler udbygning af skolen med en ekstra fløj i tre etager nær skolens p-pladser . 10	
Scenarie 4 omhandler køb af nabogrund og tilbygning til skolen	11
Produktionskøkkener	13
Frit skolevalg i folkeskolen	14

Kapacitetsudfordringer

Engdalskolen

Engdalskolen er en firesporet skole med et meget kompakt byggeri og kun mindre udearealer og en fodboldbane. Jf. nedenstående prognose forventes skolen at ændre sig over en årrække til at være femsporet på de fleste årgange.

Der må forventes en yderligere stigning i antal elever i skoledistriktet efter 2030/31, hvis den forventede byudvikling i Årslev tager fart.

På Engdalskolen bor 85,3 pct. af skolens elever i skoledistriktet, de resterende elever bor hovedsageligt i de nærliggende skoledistrikter (Sødal, Ellehøj og Gammelgaardsskolen skoledistrikt).

Engdalskolen har 38 lokaler til undervisning.

Skoleprognose 2022 for Engdalskolen

Nedenfor ses skoleprognose 2022 for Engdalskolen:

Skoleprognose 2022 – Elevtal											
År	0. kl	1. kl	2. kl	3. kl	4. kl	5. kl	6. kl	7. kl	8. kl	9. kl	Sum
2021	103	121	98	100	92	100	97	96	93	104	1004
2022	120	108	121	96	98	95	101	97	88	83	1007
2023	116	120	109	120	96	97	96	101	92	81	1027
2024	98	116	121	108	120	94	97	96	96	85	1030
2025	113	98	117	120	107	118	95	97	91	88	1044
2026	125	113	98	116	120	106	119	95	93	84	1067
2027	117	125	114	97	115	118	107	119	90	85	1087
2028	116	117	126	112	97	114	119	107	113	83	1104
2029	113	117	118	125	112	96	115	119	101	104	1118
2030	112	113	117	117	124	111	97	115	113	93	1111
2031	111	113	114	116	117	123	111	97	109	104	1113
Prognose 2022 – Klassetal											
År	0. kl	1. kl	2. kl	3. kl	4. kl	5. kl	6. kl	7. kl	8. kl	9. kl	Sum
2021	4	5	4	4	4	4	4	4	4	4	41
2022	5	4	5	4	4	4	4	4	4	3	41
2023	5	5	4	5	4	4	4	4	4	3	42
2024	4	5	5	4	5	4	4	4	4	4	43
2025	5	4	5	5	4	5	4	4	4	4	44
2026	5	5	4	5	5	4	5	4	4	3	44
2027	5	5	5	4	5	5	4	5	4	4	46
2028	5	5	5	4	4	5	5	4	5	3	45
2029	5	5	5	5	4	4	5	5	4	4	46
2030	5	5	5	5	5	4	4	5	5	4	47
2031	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	46

I foråret 2020 blev det besluttet at opstille en lejet pavillonbygning med to undervisningslokaler. Skolen har således aktuelt 40 lokaler til undervisning. På sigt (2030) forventes således et lokaleunderskud på otte undervisningslokaler, når pavillonbygningen ikke medregnes.

Årslev er udpeget som et område, hvor der forventes byudvikling i perioden efter 2028. Det vurderes, at de første boliger vil være klar til indflytning om ca. 10 år.

Andre skoler i området

Sødalskolen

Sødalskolen ligger øst for Engdalskolen. Skolen har 21 undervisningslokaler. Sødalskolen har aktuelt 20 klasser inklusive to modtagerklasser. Antallet af klasser forventes at falde til 16 inklusive to modtagerklasser i skoleåret 2031/32. Det giver et kapacitetsoverskud på fem undervisningslokaler i 2031/32 eller syv lokaler, hvis modtagerklasserne flyttes.

Der er mulighed for ombygning på Sødalskolen, og der kan bygges 10 undervisningslokaler mere. Det vil sige, at der er mulighed for et lokaleoverskud på 14-16 lokaler.

Sødalskolen har med 30,0% en af de laveste egenskoleandele i Aarhus kommune.

Ny skole i Gellerup

Der arbejdes på at bygge en ny skole i Gellerup. Det forventes, at skolen står færdig til ibrugtagning i skoleåret 2025/26. Der vil være et faldende elevtal frem til ibrugtagningen; derefter et let stigende tal.

Med et fuldt udbygget Gellerup forventes det, at der er behov for alle undervisningslokaler. I forhold til den gældende prognose, der rækker frem til 2031/32, er der dog en forventning om, at der i 2031/32 vil være et lokaleoverskud på 15 undervisningslokaler.

Næshøjskolen

Næshøjskolen ligger vest for Engdalskolens distrikt. Skolen har 36 undervisningslokaler. I indeværende skoleår har skolen 25 klasser og derved et lokaleoverskud på 11 undervisningslokaler, faldende til et lokaleoverskud på syv undervisningslokaler i 2031/32.

Skjoldhøjskolen

Skjoldhøjskolen ligger nord for Engdalskolen distrikt. Skolen har 31 undervisningslokaler og har i indeværende skoleår 27 klasser inklusive otte specialklasser. Antallet af klasser forventes at stige til 32 inklusive 10 specialklasser i skoleåret 2031/32.

Kortet neden for viser de omtalte skoler i nærheden af Engdalskolen:

Engdalskolen – Mulige udbygningsscenarier

Nedenfor beskrives fire scenarier med forslag til konkrete ud og -ombygninger af Engdalskolen.

I det følgende beskrives kapacitetsbehov, mulig bebyggelsesprocent og sluttelig de fire scenarier med overslag på økonomi, fordele og ulemper samt generelle forudsætninger.

Kapacitetsbehov

Som ovenfor beskrevet har Engdalskolen 38 lokaler til undervisning, samt en lejet pavillonbygning med to undervisningslokaler, hvorved skolen samlet set har 40 lokaler til undervisning. I 2023, hvor lejeaftalen af de to midlertidige undervisningslokaler udløber, vil Engdalskolen have et lokalunderskud på fire undervisningslokaler. Herefter forventes det, at behovet for undervisningslokaler løbende vil stige. Skolen har i 2028 et behov for 46 undervisningslokaler og derved et lokaleunderskud på otte undervisningslokaler samt et areal til pædagogiske arbejdspladser og toiletter. De samlede arealer kan ses i nedenstående tabel:

Udbygnings behov i 2031-2032	Nybyggede m ²
Fælleslokaler – 8 stk. af 83,6 m ² (nettoareal)	669 m ²
Pædagogiske arbejdspladser og toiletfaciliteter (47 m ² arbejdspladser, nettoareal)	141 m ²
Tilstødende areal (ex gang, service, ankomst) (0,6 x behov = bruttoareal)	486 m ²
I alt (bruttoareal)	1.296 m²

Fire scenarier

I afsnittet beskrives fire scenarier, som kan tilpasse skolens fysiske rammer til kapacitetsbehovet i 2028. Den eksisterende skole er udført som et kompakt byggeri med mindre udearealer samt et tilstødende græsareal, der anvendes af Sport og Fritid.

Foto 1: Placering af foreslåede nye bygninger i scenarie 1-3

Ovenstående foto 1 viser placering af de tre af de fire udvalgte scenarier: 1. Ny 2-plans bygning alternativ som ombygning af eksisterende forhold; 2. Nedrivning af eksisterende bygninger og etablering af ny 2-plans bygning og 3. Etablering af ny 3-plans bygning med p-pladser i første sal og lokaler på anden sal. Scenarie 4 skitseres længere nede i notatet.

Bebyggelsesprocent:

Mulig bebyggelses areal for Hovedgade 5:

Skolens samlede grundareal er på 36.522 m². Der er dags dato bebygget etageareal på 11.315 m², hvilket giver en bebyggelsesprocent på 31 %.

Når areal fra boldbane trækkes fra det samlede grundareal, har vi en bebyggelsesprocent på $11.315 / 25.522 \% = 44\%$ Ifølge Byplanvedtægt nr. 6 må grunden bebygges med 2 etager (max 8,5 m) op til $45 \% = 16.435 \text{ m}^2$.

Det er således muligt at udbygge skolen med 5.120 m².

Trækkes boldbanerne fra, er det muligt at udbygge skolen med 170 m².

Kortet viser matrikel forhold for skole på Hovedgade 5 og SFO på Engdalsvej 18

Kilde: [Kort – Krak.dk](http://Kort-Krak.dk)

Matrikel skole og boldbane - Hovedgaden 5	Areal (m ²)
11e	35.410
11z	544
11x	284
11y	284
I alt	36.522
Etagemeter	11.315
Bebyggelsesprocent	31%

Mulig bebyggelses areal for Engdalsvej 18:

SFO'ens samlede grundareal ligger på 5.110 m². Der er dags dato bebygget etageareal på 753 m², hvilket giver en bebyggelsesprocent på 15 %.

Ifølge kommuneplan 2017 må grunden bebygges med to etager (max 8,5 m) op til 30 %

Det er således muligt at udbygge grunden med yderligere 750 m², altså i alt 1.533 m²

Matrikel SFO - Engdalsvej 18	Areal (m ²)
13aae	5.110
Etagemeter: 469+14+16+94+36+39+70+15	753
Bebyggelsesprocent	15%

Scenarie 1 omhandler den eksisterende SFO-bygning placeret på Engdalsvej 18

Scenariet indebærer, at den nuværende bygningsmasse nedrives, og at der opføres en ny bygning i to etager. Den nye bygning skal indeholde de samme arealer som nedrives, da disse arealer allerede indgår i nuværende kapacitetsopgørelse. Udgifter og arealer ved scenariet kan ses i nedenstående tabel.

Som et alternativ kan eksisterende bygningsmasse renoveres og tilbygges, hvorved materialer kan genanvendes (og den bæredygtige tankegang kan tilgodeses).

Bygningen er oprindeligt tegnet af Friis og Moltke, og har ligeledes en betydelig arkitektonisk værdi.

Der vurderes dog at være en økonomisk dyrere løsning, og det kan være svært at opfylde nutidens krav til energi og indeklimate.

Udbygnings behov ved Scenarie 1	Nybyggede [m ²]	*Pris [kr.]
Udbygningsbehov i 2031-2032	1.296 m ²	24,3 mio.
Erstatningsareal for Engdalsvej 18	469 m ²	14,6 mio.
Nedrivning af eksisterende bygningsmasse	-	1,0 mio.
Tilpasning af udearealer (primært p-plads).	-	3,0 mio.
Genhusning (500 m ²) – driftsudgift		3,4 mio
I alt	1.765 m²	46,3 mio.

Nedenfor ses placeringen af scenarie 1:

Foto 2: Placering af foreslåede nye bygninger i scenarie 1

Fordele og ulemper ved gennemførelse af scenarie 1:

Fordele	Ulemper
Unikke faciliteter med en grund ned mod Brabrand Sø, med mulighed for et godt udeareal, samt nogle lidt atypiske m ² , der giver gode og spændende læringsrum for børnene.	Er placeret væk fra den centrale del af skolen (med en vej i mellem), hvilket besværliggør den interne logistik på skolen, samt tilføje et risiko-element (børn som skal krydse en villa-vej).
Nuværende arealer er ud fra et driftsperspektiv ideelle at udskifte med nogle nye og arealer med mindre energiforbrug og vedligehold.	I anlægsperioden vil nuværende SFO-arealer skulle genhuses et andet sted.
De nye arealer vil kunne indrettes efter nutidens tilgængelighedskrav (som ikke er tilfældet for de eksisterende, der indeholder flere etager, men ingen elevator mm).	Nedrivning kræver eventuel dispensation.
	Lærearbejdspladser og flere toiletter vil muligvis være bedre placeret på forslag 2 og 3, grundet den afsidesliggende placering.

Scenarie 2 omhandler nedrivning af 2 ældre eksisterende bygninger med klub

I dag anvendes bygningerne til klub. Disse kan med fordel nedrives og der kan etableres en ny selvstændig fløj på to etager. Den nye fløj skal indeholde de samme arealer som nedrives, da disse arealer allerede indgår i nuværende kapacitetsopgørelse.

Det vurderes ikke at være muligt at renovere og tilbygge nuværende arealer, grundet geometri og placering. Udgifter og arealer ved scenariet kan ses i nedenstående tabel.

Udbygnings behov ved Scenarie 2	Nybyggede [m ²]	*Pris [kr.]
Udbygningsbehov i 2031-2032	1.296 m ²	24,3 mio.
Erstatningsareal for klublokaler	560 m ²	17,4 mio.
Nedrivning af eksisterende bygningsmasse	-	1,0 mio.
Tilpasning af udearealer (primært asfalt).	-	2,0 mio.
Genhusning (500 m ²) - driftsudgift		3,4 mio
I alt	1.856 m²	48,1 mio.

Nedenfor ses scenarie 2 placeret:

Foto 3: Placering af foreslåede nye bygninger i scenarie 2

Fordele og ulemper ved gennemførelse af scenarie 2:

Fordele	Ulemper
Placeret nær ved skolens centrum	Nuværende areal tilbyder nogle lidt ældre og charmerede/skæve forhold som er ideelle til klublokaler (beskrevet af personalet).
Nuværende arealer er ud fra et driftsperspektiv ideelle at udskifte med nogle nye og arealer med mindre energiforbrug og vedligehold.	Særlig værkstedet har kvaliteter der vil være svære at genskabe i nyt byggeri.
De nye arealer vil kunne indrettes efter nutidens tilgængelighedskrav (som ikke er tilfældet for de eksisterende, der indeholder flere etager, men ingen elevator mm).	I anlægsperioden vil nuværende klubarealer skulle genhuses et andet sted.
Erfaring fra tidligere proces kan indarbejdes i ny proces, der vil have positiv indvirkning på udformning af nye rum og steder.	En del af klubmiljøet er renoveret/lovliggjort for nylig.
	Nedrivning kræver eventuel dispensation.

Scenarie 3 omhandler udbygning af skolen med en ekstra fløj i tre etager nær skolens p-pladser.

Fløjen vil indeholde én stueetage som anvendes til p-pladser samt yderligere to etager med lokaler i henhold til fremtidige behov, da skolen allerede har begrænset parkeringsmuligheder. Udgifter og arealer ved scenariet kan ses i nedenstående tabel.

Udbygnings behov ved Scenarie 3	Nybyggede [m ²]	Pris [kr.]
Udbygningsbehov i 2031-2032	1.296 m ²	24,3 mio.
Tillæg for etage der anvendes til p-pladser	-	13,0 mio.
Omlægning af nuværende P-plads		2,0 mio.
Omlægning af nuværende udearealer (tilstødende)		1,0 mio.
I alt	1.296 m²	40,3 mio.

Nedenfor ses scenarie 3 placeret:

Foto 4: Placering af foreslåede nye bygninger i scenarie 3

Fordele og ulemper ved gennemførelse af scenarie 3:

Fordele	Ulemper
Kan etableres uden at nedlægge nogen eksisterende arealer, hvorved skolen kan bevare nuværende arealer i byggeperioden.	Byggeriet har den højeste m ² -pris, da p-etagen er bekostelig at etablere.

Der ligger et potentiale i at forbedre dette område, der umiddelbart synes uden særlig kvalitet for skolen – rumligt og læringsmæssigt.	Kan kræve en dispensation fra nuværende kommuneplan grundet byggehøjde samt antal etager (tillæg til kommuneplan). Dette vurderes at være muligt men tidskrævende.
	Byggeriet bruger forholdsvis stor del af anlægssum på arealer, der ikke er børnenære og dermed værdiskabende i læringsøjemed.

Scenarie 4 omhandler køb af nabogrund og tilbygning til skolen

Scenariet omhandler køb af en nabogrund, mekanikergrunden, der giver mulighed for at udbygge Engdalskolen med en ny bygning, der kan løse skolens kapacitetsudfordring i 2031-32.

Placeringen her giver mulighed for at sammenbygge den nye bygning med den eksisterende bygningsmasse, der er placeret på Engdalsvej 5, og herved skabe sammenhæng mellem skolens bygninger og uderum.

Oversigtsfotografiet viser placering af scenarie 4.

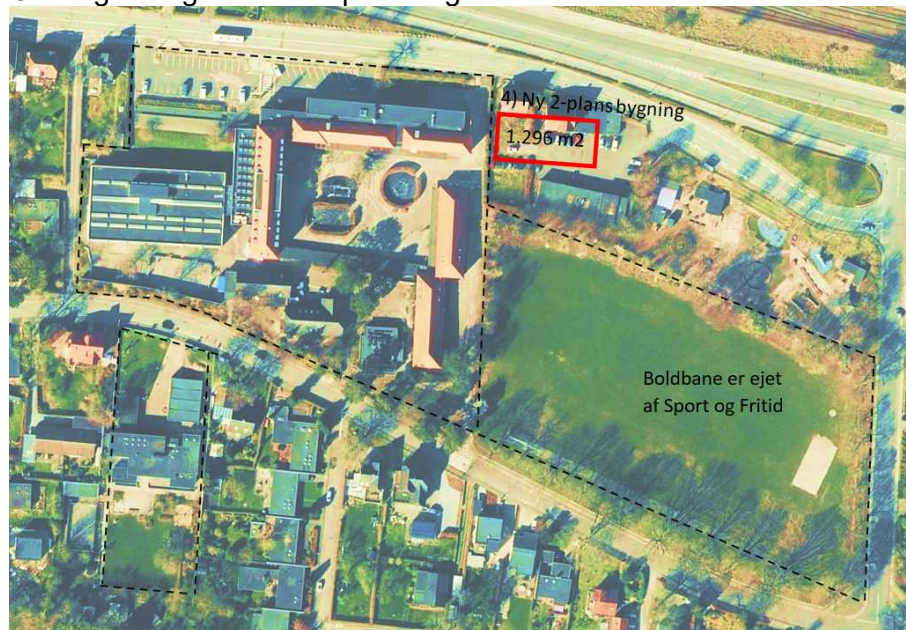

Foto 5: Placering af den foreslåede nye bygning i scenarie 4.

Tabellen nedenfor viser de beregnede m², der er behov for ved udvidelse af Engdalskolen for at sikre kapaciteten i 2031-32:

Udbygnings behov i 2031-2032	Nybyggede m ²
Fælleslokaler – 8 stk. af 83,6 m ² (nettoareal)	669 m ²
Pædagogiske arbejdspladser og toiletfaciliteter (47 m ² arbejdspladser, nettoareal)	141 m ²
Tilstødende areal (ex gang, service, ankomst) (0,6 x behov = bruttoareal)	486 m ²
I alt (bruttoareal)	1.296 m²

Når den nye matrikel sammenlægges med skolens samlede matrikel, opnås en bebyggelsesprocent på 32% - se nedenstående tabel:

Skole på Hovedgaden 5 + 'Mekanikergrunden'	Antal kvm
Eksisterende matrikel (11 ^e , 11 ^z , 11 ^y , 11 ^x)	36.522
Ny matrikel (16 ^{bi} + 16 ^{bh})	2.700
I alt	39.222
Eksisterende etagemeter	11.315
Nye etagemeter	1.296
I alt	12.611
Bebyggelsesprocent	32%

I dette forslag, er der taget udgangspunkt i en toetagers bygning, men det kan med fordel undersøges, hvorvidt bygningen kan udføres i flere etager og komme i højde med den eksisterende skolebygning. Dette vil dog kræve en dispensation.

Udgifter og arealer ved scenariet kan ses i nedenstående tabel.

Udbygnings behov ved Scenarie 4	Nybyggede [m ²]	*Pris [kr.]
Udbygningsbehov i 2031-2032	1.296 m ²	24,3 mio.
Køb af grund		Tages fra andet budget
Oprensning af ny grund samt nedbrydning af eksisterende bygninger		3,0 mio.
Tillæg for nye udearealer på ny grund (2.500 m ²)		12,5 mio.
Tillæg såfremt der ønskes en passage fra den nye bygning til eksisterende skole (dvs. der udføres en brandvej igennem bygningens stueetage, samt den nye bygning forhøjes). Arealet er ikke medtaget i tabel 1 da det ikke er et udbygningsbehov.	150 m ²	3,8 mio.
I alt	1.447 m²	43,6 mio.

Fordele og ulemper ved gennemførelse af scenarie 4:

Fordele	Ulemper
Løsningen vil give mere udeareal til børnene, når den nye grund medtages.	Scenariet indeholder udgifter til at oprense forurenede grund.
Er placeret central på skolen, og vil kunne sammenbygges optimalt med den eksisterende skole.	Der er en usikkerhed om hvorvidt grunden kan købes, da denne pt. Ejes af anden part. Der vurderes dog sandsynligt at dette kan imødekommes.

Er den mest optimale placering når byggeperiode indtænkes.	Forbindelse mellem gammel og ny bygning sker hen over nuværende brandvej. Det skal undersøges hvorvidt det er muligt.
Kan bygges i respekt for skolens arkitektur.	
Placeringen giver gode forhold for til og fra kørsel.	
Bygningens placering udnytter udsigten over Brabrand sø, og bidrager med 'det lange kig' til et godt indeklima for skolens børn.	

Generelle forudsætninger i analysen

Den estimerede kvadratmeterpris for nybyg vurderes til 28.907 kr. i 2023-priser. Det er dette beløb, der tages udgangspunkt i ved værdisætning af de nybyggede kvadratmeter. Derudover vurderes det, at ombygning af klasselokaler til fælleslæringsarealer koster cirka 16.226 kr. i 2023-priser.

Materialeprisstigninger er usikre grundet nuværende verdenssituation, og der må forventes at kunne komme større ændringer. Hertil kommer lokalplansændringer, sagsbehandling og andre forhold, der kan øge prisen, såsom jordbundsforhold og andre myndighedskrav.

Analysen har fokus på at løse skolens kapacitetsudfordring og kigger ikke på skolens øvrige bygninger i forhold til at løfte skolens samlede undervisningsmiljø. Der er således ikke arbejdet med en teknisk og pædagogisk helhedsplan, men udelukkende i forhold til at løse skolens lokale kapacitetsudfordringer på ti års sigt.

Produktionskøkkener

Der er fra politisk side et ønske om at opføre en række produktionskøkkener rundt på skolerne i Aarhus Kommune, hvor Engdalskolen har været nævnt som en kandidat.

Det vurderes dog svært at indarbejde et stor-/produktionskøkken i de tre første scenarier, da et evt. storkøkken i alle tre scenarier vil medføre ekstra besværliggørelse af transport af mad internt på skolen. Med forbehold for den endelige størrelse af et storkøkken, samt placering mm., vurderes et køkken at koste yderligere 7-10 millioner kr., hvor det antages, at alle arealer skal opføres som nye.

Scenarie 1

Placering på nabogrund gør, at man ikke opnår "det nære køkken", og derudover vil det skulle undersøges om dette kan opføres op ad almindelige parcelhuse, som er på nabomatriklerne.

Scenarie 2

Det vurderes ikke hensigtsmæssigt, at maden skal transporteres på tværs af skolen. Derudover vil det formentligt kræve en delvis ekstra etage eller forudsætte en inddragelse af de i forvejen begrænsede udearealer.

Scenarie 3

Scenariet forudsætter placering på 1. sal, hvilket ikke er ideelt for et storkøkken (grundet ekstra transport via elevator).

Scenarie 4

Scenarie 4 kan potentielt indeholde et produktionskøkken. Der vil dog være behov for at kigge på logistikken mellem køkken og nuværende kantine.

De ekstra idrætsarealer har ikke været behandlet i de øvrige scenarier, da disse ikke har kunne sammenbygges med de øvrige.

Årslev

Årslev er udpeget som et område, hvor der forventes byudvikling i perioden efter 2028. Der arbejdes i øjeblikket med en helhedsplan for byudviklingen ved Årslev. Det vurderes, at de første boliger vil være klar til indflytning om ca. 10 år. I Årslev er der i dag cirka 80 husstande. Med den fulde boligudbygning forventes området at få en tilvækst på omkring 4.000 borgere.

Et udbygget Årslev tilfører således Engdalskolen skoledistrikt markant flere skoleelever, som ikke kan rummes på den eksisterende skole. Elevtallet vil formentlig svare til en to-, eller tresporet skole.

Der pågår i øjeblikket undersøgelser af, hvor der kan placeres en ny skole.

Hvis der bygges en ny skole i Årslev, vil der skulle laves en ny distriktsinddeling mellem Engdalskolen og Årslev.

Der er aktuelt ikke mange elever fra Årslev, der går i skole i Engdalskolen, så en ny distriktsinddeling, vil ikke flytte mange elever fra Engdalskolen, men en nybygget skole og en ny distriktsgrænse vil betyde, at udbygningen af Årslev ikke får betydning for kapaciteten på Engdalskolen.

Frit skolevalg i folkeskolen

På grundskoleområdet kan forældrene vælge, om de ønsker deres barn skal gå i en folkeskole, herunder på en anden skole end distriktsskolen, eller på en fri- eller privat grundskole. Forældrene kan beslutte, at de selv vil varetage deres barns undervisning.

Det frie skolevalg bringes ind i debatten i forhold til analysen af kapaciteten på skolerne i vestbyen, og for så vidt for hele byen, da kommunens rammer for det frie skolevalg kan være en vigtig faktor, specielt i forhold til skoler, der i forvejen har kapacitetsproblemer.

Jævnfør folkeskoleloven skal der være mulighed for at søge om optagelse på en anden skole end distriktsskolen. Der vil således altid være et antal elever, der bliver optaget på skoler uden for eget skoledistrikt, så længe det sker inden for de rammer som byrådet har besluttet. Rammerne for det

frie skolevalg kan dels være med til at sikre hensigtsmæssige klassedannelser på skolerne, og dels styre noget af kapacitetsbehovet på skolerne.

Med andre ord skal Aarhus Kommune leve op til lovgivningsmæssige rammer og intentionerne bag det frie Skolevalg, men samtidig må det sikres, at det frie skolevalg ikke presser kapaciteten i skolerne unødigt, så der bliver et pres på udbygningsbehovet, som måske kan undgås ved nogle få justeringer af kommunens udmøntning af lovgivningen.

Reglerne for klassedannelse og for det frie skolevalg gældende for Aarhus Kommune er reguleret gennem styrelsesvedtægten.

Generelt om frit valg på folkeskoleområdet

Som det fremgår ovenfor, er der flere muligheder for at vælge skole på grundskoleområdet, herunder særligt på folkeskoleområdet. Det frie valg afhænger som udgangspunkt kun af om der er ledig kapacitet på den skole, hvorpå man ønsker optagelse.

Juridisk grundlag for frit skolevalg på grundskoleområdet

- *Ifølge Grundlovens § 76 har alle børn i den undervisningspligtige alder ret til fri undervisning i folkeskolen, men forældrene har ikke pligt til at lade børnene undervise i folkeskolen.*
- *Forældre kan således frit vælge, om de ønsker, at deres barn skal gå i en folkeskole, herunder i en anden folkeskole end distriktsskolen, en fri- eller privatskole, eller om de ønsker at hjemmeundervise deres barn.*
- *Ifølge folkeskolelovens § 36 har alle børn ret til at blive optaget i folkeskolen i det distrikt, hvor de bor. Forældre har dog samtidig krav på, at deres barn optages i en folkeskole efter eget valg i bopælskommunen eller i en anden kommune, under forudsætning af at det kan ske inden for de rammer, kommunalbestyrelsen har fastsat.*
- *Hvis det ikke er muligt at imødekomme alle ønsker om optagelse i en anden skole end distriktsskolen, skal kommunalbestyrelsen fastsætte retningslinjer for, hvilke børn der skal optages først. Retningslinjerne skal være baseret på objektive kriterier, som fx søskende på skolen, afstand eller lign.*
- *Kommunalbestyrelsen kan i ganske særlige tilfælde træffe beslutning om at suspendere det frie skolevalg i forhold til enkelte klasser eller klassetrin på en skole, jf. folkeskolelovens § 40, stk. 2, nr. 4.*
- *Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om at henvise en elev med et ikke uvæsentligt behov for sproglig støtte til en anden folkeskole end distriktsskolen, jf. folkeskolelovens § 5, stk. 7 og § 36, stk. 2 og 3.*

Rammer for optagelse af elever efter det frit skolevalg

Byrådet fastlægger rammerne for skolestrukturen og klassedannelsen i kommunen, herunder, hvor mange elever, der kan optages i en klasse indtil den lukkes for tilgang af elever fra andre distrikter i kommunen og fra andre kommuner.

Ofte ligger grænsen for det frie skolevalg på 24-26 elever (elevtallet i en klasse må ikke overstige 28 elever ved skoleårets begyndelse). Når det fastsatte maksimale antal elever, er nået, afslås optagelse af elever som søger optagelse via det frie skolevalg. Dette maksimum kan være fastsat forskelligt fra skole til skole – og fra klassetrin til klassetrin på samme skole.

Byrådet har endvidere besluttet, at skolebegyndere, som har søskende på skolen i forvejen, har krav på optagelse.

Elever, der flytter til det pågældende skoledistrikt i skoleforløbet, har krav på optagelse på distriktskolen – uanset elevtallet i klasserne. Herudover siger folkeskoleloven også, at elever har ret til at blive gående på skolen, selvom de fraflytter skoledistriktet.

Suspendering af Frit Skolevalg

Byrådet har truffet beslutning om, at der i enkelte tilfælde kan suspenderes fra det frie skolevalg, og beslutningskompetencen er uddelegeret til forvaltningen. Disse tilfælde vedrører konkrete problemstillinger på skolerne i helt konkrete klasser. I disse tilfælde kan man suspendere fra det Frie skolevalg for at beskytte særligt sårbare klasser eller klassetrin af pædagogiske årsager i en kortere periode.

Ny lovgivning om klasseloft

I Finanslov 2022 foreslås det, at klasseloftet i indskolingen sænkes.

Det vil sige, at klasseloftet sænkes fra 28 elever til 26 elever i 0. – 2. klasse (med mulighed for op til 28 elever i helt særlige tilfælde) for nye årgange fra og med skoleåret 2023/2024. Finanslovsforslaget forudsatte dog tilslutning fra folkeskoleforligskredsen, hvilket endnu ikke er sket.

Som det fremgår ovenfor, har rammerne for det frie skolevalg i Aarhus betydet, at der kunne optages børn fra andre skoledistrikter til og med elev nr. 24, og at de sidste fire pladser var reserveret til tilflyttere til distriktet. Hvis klasseloftet sænkes, vil der være behov for en stillingtagen til om de nuværende rammer for det frie skolevalg skal ændres. Det vil for eksempel kunne overvejes om de sidste fire pladser forsat skal reserveres til tilflyttere, hvilket vil betyde at der alene kan optages elever fra andre skoledistrikter til og med elev nr. 22 på 0.-2. klassetrin.

Hvis klassestørrelsen nedsættes for indskolingen, må dette også forventes at have en betydning for klassestørrelserne gennem hele skoleforløbet.

Frit skolevalg – Engdalskolen

Børn og Unge har analyseret, hvordan Engdalskolens elevtal ville se ud, hvis man så bort fra elever optaget på Frit skolevalg.

De vigtigste forbehold og antagelser i analysen:

- Analysen tager udgangspunkt i prognose 2022
- Beregninger er baseret på en antagelse om, at elever starter i 0. klasse, når de er fyldt 6 år, men i praksis kan nogle elever starte som 5-årig. Tilsvarende er der ikke taget højde for elever, der starter senere i skole.
- Beregningerne er baseret på en antagelse om, at 79,2 pct. af de 6-årige med bopæl i Engdalskolens distrikt vælger en kommunal folkeskole. De resterende 6-årige går enten på en privatskole (16,3 pct.), special- og modtagelsesklasse (1,9 pct.) eller modtager en anden undervisningsform (2,6 pct.). De 79,2 pct. er beregnet fra en gennemsnit ud fra de seneste tre år.
- Der er kun medtaget kendte og fødte søskende før 1. januar 2022.
- Beregningerne er baseret på en antagelse om, at mindre søskende er født i år 2017-2021.
- Engdalskolens egenskoleandel er generelt høj i forhold til kommunegennemsnittet. I nedenstående skoleprognose for Engdalskolen, er der regnet med en egenskoleandel på 97,1 procent.

Skoleprognose ved begrænsning af frit skolevalg

Nedenfor ses skoleprognosen for Engdalskolen med begrænset frit skolevalg. Tabellerne indikerer, at en stor del af kapacitetspresset på Engdalskolen kan tilskrives Frit skolevalg. Når der ses bort fra Frit skolevalg, vil Engdalskolen kun mange et undervisningslokale på 10 års sigte.

Klassetal											
År	0. kl	1. kl	2. kl	3. kl	4. kl	5. kl	6. kl	7. kl	8. kl	9. kl	Sum
2021	4	5	4	4	4	4	4	4	4	4	41
2022	5	4	5	4	4	4	4	4	4	4	42
2023	5	5	4	5	4	4	4	4	4	4	43
2024	4	5	5	4	5	4	4	4	4	4	43
2025	4	4	5	5	4	5	4	4	4	4	43
2026	4	3	4	5	5	4	5	4	4	3	41
2027	4	4	3	4	4	5	4	5	4	4	41
2028	4	4	4	3	4	4	5	4	5	4	41
2029	4	4	4	4	3	4	4	5	4	4	40
2030	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	39
2031	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4	39

Nedenstående tabel viser andelen af elever på de forskellige klassetrin, der bor i et andet skoledistrikt end Engdalskolens distrikt i perioden 2019-2021¹.

	2019	2020	2021	GNS.
0. kl	13,5%	13,9%	11,1%	13,5%
1. kl	13,5%	13,3%	12,5%	13,3%
2. kl	14,1%	11,3%	13,4%	13,4%
3. kl	5,8%	14,7%	17,3%	14,7%
4. kl	8,2%	7,8%	14,6%	8,2%
5. kl	8,5%	8,2%	7,0%	8,2%
6. kl	10,6%	9,5%	8,2%	9,5%
7. kl	31,7%	11,5%	11,8%	11,8%
8. kl	31,0%	29,7%	15,6%	29,7%
9. kl	32,9%	32,5%	36,5%	32,9%
Total	16,9%	15,1%	14,7%	15,1%

I 2020 var der 993 elever på Engdalskolen, hvoraf 150 elever havde bopæl i et andet skoledistrikt (15,1 pct.). Ud af de 150 elever har 27 af dem tidligere haft bopæl i Engdalskolens skoledistrikt. Fratrækker man dem (27 elever) er der 123 elever ud af de i alt 993 elever, der har bopæl i et andet skoledistrikt (12,4 pct.)

¹ Der er ikke i tabellerne taget højde for om eleverne tidligere har boet i skoledistriktet.

I 2021 var der 995 elever på Engdalskolen, hvoraf 146 elever havde bopæl i et andet skoledistrikt (14,7 pct.). Ud af de 146 elever har 34 af dem tidligere haft bopæl i Engdalskolens skoledistrikt. Fratrækker man dem (34 elever), er der 112 elever ud af de i alt 995 elever, der har bopæl i et andet skoledistrikt (11,3 pct.)

Opsamling om Frit skolevalg

Data indikerer, at en stor del af det nuværende kapacitetspres på Engdalskolen skyldes frit skolevalg. En stor del af det fremtidige kapacitetsunderskud på skolen, kan således reduceres ved at regulere frit skolevalg.

For at der kan ske en ændring vedrørende at begrænse det frie skolevalg, skal Aarhus Kommunes styringsvedtægter revideres.